

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

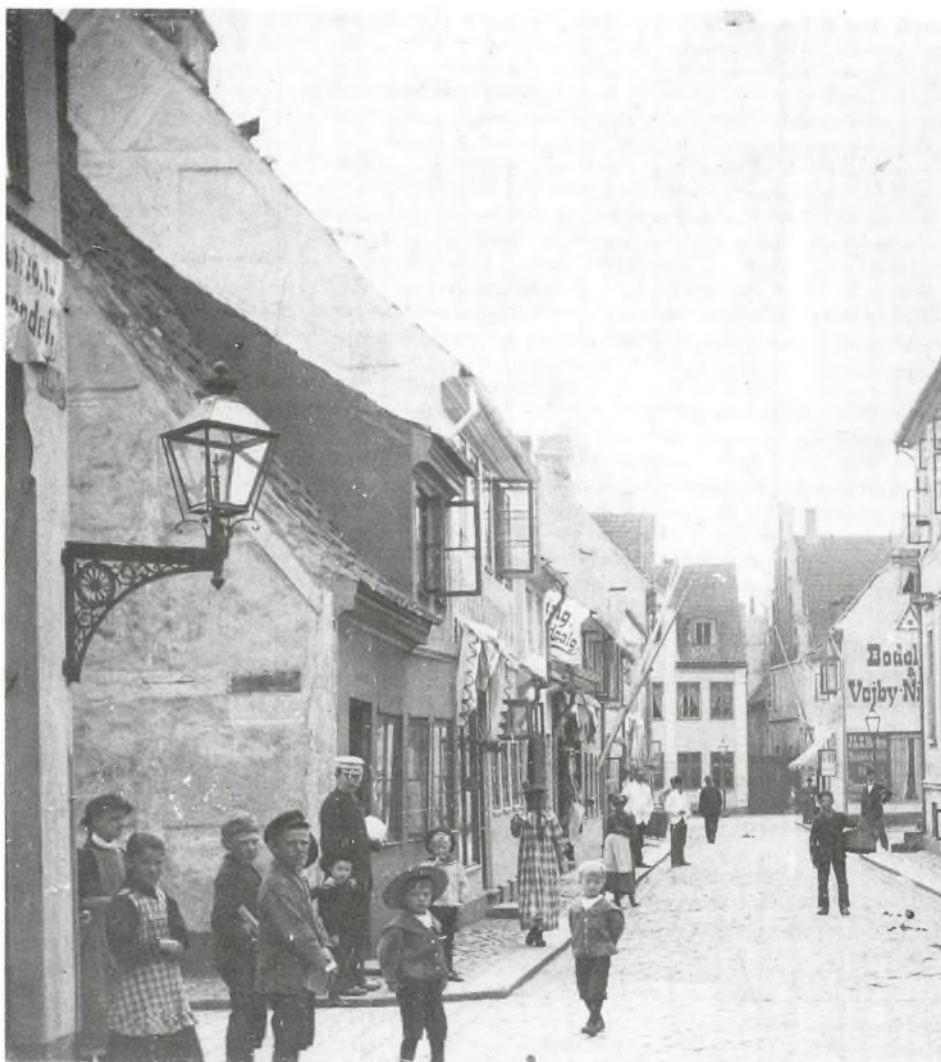
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FORENING & MUSEUM

Medlemsblad for Helsingør Museumsforening Nr. 2 1993

Stofmangel -et ukendt begreb!

Som et af de vist meget få foreningsblade, kan vi glæde os over at have modtaget mere end rigeligt med stof til bladet. Ja, det er lige før vi må beklage over for flere af vore bidragsydere, at de må vente en tid endnu, inden de får resultatet af deres store skrivarbejde at se. Det viser imidlertid, hvilken stor interesse, der er blandt vore læsere for Helsingørs og Helsingør Kommunes historie, og det er jo glædeligt på mange måder. Hvis denne interesse fortsætter, så vil der fortsat være grundlag for at udsende et nyt blad 4 gange om året. Hvis medlemstallet tillige fortsat er stigende, er det økonomiske grundlag samtidig sikret.

I al beskedenhed må vi nævne, at museets eget arkiv for tiden også er storleverandør af stof til bladet. Det skyldes en større gennemgang af museets personalhistoriske arkiv, som vore to volontører Annette Aagaard og Jonna Gustafsson for tiden er i fuld gang med; og her finder de hist og her spændende materiale, som de synes er værd at viderebringe for vore læsere. Også den midlertidige ordning af Laurits Pedersens store arkiv har givet stof til bladet, hvilket jo bl.a. kan ses ved artikelserien »Ved Byfogdens Stræde«, hvor 1. afsnit bragtes i nr. 1 /1993. Andet afsnit vil iøvrigt blive bragt læserne i nr. 3/1993.

Forsiden

En sommerdag for omkring 95 år siden optog fotograf J. P. Thomsen i Bjerregade 17 dette herlige fotografi i Sct. Annagade. Han har stillet sit store fotografiapparat i krydset Sct. Annagade/Sct. Olai Gade og ladet os se ned mod Stengade og det dengang afspærrede Gl. Færgestræde. Sct. Annagade 10-20 er senere nedrevet og erstattet af den nuværende græsplæne. En fotograf var ikke et hverdagssyn, så kvarterets befolkning har beredvilligt stillet sig til skue for fotografen; og de skulle stå musestille, thi datidens fotografier er taget på stor blænde og lang tid. Gaden er stadig brolagt; den fik først sin asfalt i 1911. Gadelygterne, der var lavet af støbejern, brændte på gas, som i 1920'erne blev erstattet af elektricitet. Det var kram, der kunne holde; kun ændrede modevaner gav dem dødsdommen til fordel for de »Borgmesterstænger« vi i dag har hængene over gaderne. Nogle lygter stod på pæle, som den man ser ud for det senere Politortov. Andre sad direkte på husmurene, som lygten i forgrunden til venstre.

Redaktion

Birger Mikkelsen
(Ansvarshavende)

Kenno Pedersen

Lars Bjørn Madsen

Tryk: A-print, Espergærde

Stof til Forening og Museum, der udkommer med 4 numre om året, modtages meget gerne og bedes indsendt til Helsingør Museumsforening, Hestemøllestræde 1 3000 Helsingør.

Indhold

Esther Ulriksen
Mit barndomshjem

Grete Tvedberg
Svingelport

Nogle gode
Husraad

En herlig skitse
af Helsingør Havn

Museumsnoter
v. Lars Bjørn Madsen

MIT BARNDOMSHJEM

Af Esther Ulriksen

Det er et mærkeligt sammensurium af huse, der omkranser den store brolagte gård på hjørnet af Kongensgade og Bjergegade. Det begynder med det lille hus, Bjergegade 31, så kommer den store hjørnebygning af bindingsværk, hvor jeg blev født i 1917. Derefter indkørslen til gården. På den anden side af indkørslen rager »den ny ejendom«, et 4-etagers beboelseshus op. Min farfar lod det opføre i slutningen af 1800-tallet, så nyt var det jo ikke, kun i forhold til de andre. Inde i gården ligger der flere huse. Først et hvor min farfar havde eddikebryggeri, i forlængelse af det et malerværksted og et vaskehus, og vinkelret herpå en lille hestestald.

Da jeg blev født, fór min far ud og købte en hest, Lotte. Hans datter skulle tidligt lære at ride. Det var noget af et chock for min mor, da hun en dag så, at min vugge var tom. Hun skyndte sig ud i gården og så mig på hesteryg med bleen ud af bukserne og hovedet dinglende rundt. Jeg var kun et par uger gammel. Min far gik stolt ved siden af med et fast greb i mig! Det lille vaskehus var beregnet til alle beboerne, så det var altid optaget. Det var især besværligt for dem, der boede i hjørnehuset og pensionatet. Det var en lang vej over de toppede brosten at slæbe det våde tøj og derefter få det op på loftet på 2. sal, hvis ikke vejret var til at hænge det til tørre i gården. En gammel snedker, Nielsen, der boede i et værelse ved siden af pensionatet i Bjergegade 31, elskede at hugge

pindebrænde til dem, der skulle vaske. De var nærmest tændstiktynde, så det var nemt at få ild under gruckedlen, men det var en blandet fornøjelse, når tøjet skulle skylles i det iskolde vand for derefter at komme gennem vridemaskinen.

I det lille hus, Bjergegade 31, var der pensionat. »Nordkap« hed det. Pensionærerne var næsten allesammen folk, der arbejdede på skibsværftet. Værtinden hed frk. Marie Christensen, men blev kaldt »Jomfru Marie« af pensionærerne, fordi hun var en glødende tilhænger af metodismen. Det stakkels menneske led af åreknuder, så når hun havde et ledigt øjeblik, sank hun sammen på en køkkenstol og gned sine ben. Imens vimsede hendes to hunde rundt om hende, en gravhund og et gadekryds, som gravhunden var nedkommet med. »Min lille bastard«, kurrede Jomfru Marie. Hun elskede de to fede dyr. Under det store, sorte komfur stod der altid gryder med sovs, suppe o.s.v. Hundene tog for sig af retterne. Det ænsede Jomfru Marie ikke, og pensionærerne så det jo ikke! Hun havde altid en 14-årig pige til hjælp i køkkenet og ved serveringen. Når hun skar brød, råbte jomfru Marie altid: »Ikke for tynde skiver«. I sin stue havde hun et orgel, som vi børn spillede på. Hun kunne ikke selv og var glad, når det blev brugt. Vi spillede dansemelodier, men hun troede det var salmer. Hvis hun engang i mellem fik mistanke, sagde hun: »Esther, hver gang du er uartig, skriver gud dine synder på himmel-

buen, og så skal du engang stå til regnskab».

I hjørnehuset, hvor »Anno 1880« nu har til huse, var der på hjørnet købmandsforretning. Det var min fars, og før ham min farfars. Bag butikken var der kontor og lejlighed. Ved siden af forretningen - mod Kongensgade - havde Ditlev Hansen tobaks-og bladhandel. Derefter kom malermester Kattrups værksted. Det hele havde tidligere været min far og farfars købmandsgård. Oven over malerværkstedet var der det herligste loft med alt mulig ragelse. Min familie havde samlermani, så her stod min fars og fastres barnevogne og vugger, gamle kakkellovne, møbler, ja selv et skibsanke, hvordan det så er kommet op gennem lemmen.

Ditlev Hansen var en flink og godmodig mand. De fleste kunder kom fra værftet, og han var langmodig med kredit. Han

Fotografi af Kongensgade med hjørnehuset, hvor købmandsbutikken i sin tid havde til huse. I dag er hele husrækken i gadenes højre side nedrevet, så det kan være svært at forestille sig stedet i Esther Ulriksens barndom.

havde en stor kasse med små bøger i alle farver, hvori han indførte beløbene, til de for det meste blev betalt om fredagen. I »den ny ejendom« var der 7 lejligheder. Lærerinden, Dagmar Pedersen, var den eneste, der ikke havde børn, så min søster og jeg havde altid legekammerater. Den sødeste og artigste pige, jeg har kendt, var Karin Rensberg. Hun var en fryd for enhver mor. Hun blev operasangerinde ved Det kgl. Teater, men døde desværre ganske ung. Margarinemester Andersen havde 2 småpiger. Det, der gjorde mest indtryk på mig var, når de skulle på toiletet. Så råbte de nede fra gården på deres mor, der stak hovedet ud ad vinduet på 2. sal. »Jeg

skal pylle fluer«, skreg barnet. »Så skynd dig at komme op«. De måtte ikke sige, at de skulle lave!. Trafikkontrollør Jansen og hans kone havde en søn og en datter. Det mest interessante ved dem var, når de var syge. Jansen udfærdigede straks et skema, som blev hængt over den syges seng. I tide og utide tog han patientens temperatur, som så blev anført på skemaet. Jeg var helt misundelig. Når jeg var syg, kyssede min mor mig i tindingen, så kunne hun mærke, om jeg havde feber. Dr. Gilbert Hansen havde givet min mor ideen: »De bli'r s'gu alt for nervøs, Hvis De skal rende rundt med et termometer, Fru Eriksen«.

På 3. sal boede familien Petersen. De havde to piger og en lille dreng, der desværre var dybt åndssvag. Pigerne var utroligt kvikke og raske, men de fik en forfærdelig masse klø, også hvis jeg var der. Jeg rystede af skræk og græd, når jeg kom hjem. Jeg havde aldrig fået klø. Pigerne prøvede at undgå det ved at styrte rundt om bordet, men deres mor fik altid fat på dem, og så var det bukserne ned og en ordentlig endefuld. Der var vel ikke noget at sige til, at den stakkels mor var nervøs. Hun sad dag efter dag, år efter år med den lille dreng på skødet og stirrede ud ad vinduet. Heldigvis levede han ikke i så mange år.

I det gamle eddikebryggeri boede gamle Kryger. Han havde været bødkermeister, men var nu totalt blind. Hos ham boede to sønner, hvoraf den ene havde været gift med en norsk pige. De fik to drenge, Robert og Ernst, men den unge kvinde døde i barselsseng. Da hun blev gravid anden gang, betroede hun min mor, at hun vidste, at hun skulle dø i barselsseng. Det var hun blevet spået i Norge. Krygers havde ikke toilet inde, men måtte over gården til

pensionatets. Når blinde Kryger skulle derover, stillede han sig ud på trappestenen og hamrede på den med sin stok, til der kom én løbende og hjalp ham over, og det samme gentog sig, når han skulle tilbage. Kryger var god til at fortælle historier og mange gange har jeg ligget på knæ foran ham. Han sad altid i en gyngestol i buldrende mørke. Han behøvede jo ikke lys. Der var en vis uhygge over hans historier på grund af mørket, men slutningen var værst. For at få ham til at fortælle, skulle man love, at han måtte give én en »begmand«. Når han havde afsluttet historien, famlede han over ens ansigt, til han stødte mod næsen, der så fik et ordentligt tryk med hans store tommelfinger. Det gjorde afsindigt ondt, men han var altså god til at fortælle!

Min forældre blev skilt, og forretningen solgt til købmand Thomsen. Vi flyttede op på 1. sal og fik derved lejlighed dør om dør med mine to fastre, der begge var ugifte. Der havde tidligere været hotel i huset, så der var en lang gang med døre ind til hvert værelse. Der var kun én elektrisk lampe oven for trappen til Kongensgade, men min mor hængte altid en petroleumslampe op på væggen. Hun pudsede hver dag messingpladen bag lampeglasset, så den skinnede som guld. Så gav den mere lys, sagde hun.

Min mor, der før hun blev gift, var modist, gav sig igen til at sy hatte. Ved siden af hoveddøren i Kongensgade fik hun sat et udstillingsskab op. Hun havde især travlt før pinsen. Dengang skulle alle have pinsesnit og altså også ny hat, før turen gik til Pinseskoven i Hellebæk. Der var nogle, der ikke havde råd til en ny hat, så kom de med den gamle fra i fjor. Min mor lakere-

de den og pyntede den med slør, bånd og blomster. Nogle af hattene havde været lakeret flere gange, så når man tog i skygen, knasede det, som om den skulle brække af. Men den holdt.

Mine to fastre var ugifte. Den ældste, Anna, havde haft børnelammelse, da hun var barn, så hun gik altid med stok. Hun røg en masse cerutter, og når cerutten var røget så langt ned, så hun ikke kunne holde den uden at brænde sig, hev hun en hårnål ud af sit sorte hår og klemte den fast om cerutstumpen - så kunne hun få et par sug til! Hun var meget økonomisk. Hver dag gik hun, bevæbnet med en skovl, ned til skraldespandene, hvor hun søgte at hakke affaldet mere sammen, så de kunne rumme endnu mere. Den anden faster, Elisabeth, var hendes modsætning. Hun kunne ikke have en krone i lommen, uden den skulle gives ud. Ingen af dem havde nogensinde bestilt noget. Min farfar mente, at piger skulle giftes, så faster Elisabeth blev sendt ned på hotel Øresund for at lære madlavning og senere på hotel Gefion for at lære børnepleje. Faster Anna lærte kun at spille klaver. Men den eneste elev hun havde var mig, så her tjente hun ikke noget. De to søstre skændtes altid, men kunne alligevel ikke undvære hinanden. En gang om året tog faster Anna på Skodsborg Badesanatorium for at gennemgå en kur. Så løb faster Elisabeth småsnøftende rundt, fordi hun savnede sin storesøster, men faster Anna var dårligt nok kommet ind ad døren, før skænderiet begyndte igen, og det var næsten altid om penge. Min farfar havde ellers sørget for at de kunne klare sig økonomisk. Måske har han alligevel ikke været sikker på, at de blev gift! Pengene fik de udbetalt hvert halve år, men mens faster Anna straks satte

te sine i banken, for faster Elisaeth i byen og soldede sine op. Da faster Elisabeth døde som den længstlevende, fik vi af advokaten en bog med bonusmærker fra Brugsen. De 91 kr. var de eneste penge hun i sit liv havde tjent!

Fra 1. sal var der en trappe op til 2. sal, hvor Marie og Adam boede med deres lille pige. Marie havde været barnepige for min far og de to fastre, og hun elskede min søster og mig lige så højt som de tre. Vi holdt meget af at komme op til Marie og høre hende fortælle om gamle dage. Bare hendes mand, Adam ikke var der. Ham var vi bange for. Han så altid brysk ud, og så havde han en sort klap for det ene øje. En dag kom han uventet hjem, da jeg sad og hyggede mig med Marie. Han gik hen til en kommode og trak en skuffe ud. Han satte sig for enden af bordet, hvor jeg sad ved den modsatte. »Grib, Esther«, sagde han. Jeg troede, det var en kugle og greb begejstret efter den, da den kom trillende, men jeg smed den fra mig med et hysterisk vræl. Det var ikke en kugle, men hans glasøje! Jeg sprang op og løb hulken ned til min mor. Jeg kunne høre Adams latterbrøl.

Der var et utroligt sammenhold blandt alle beboerne. Til fastelavn samledes vi alle i gården for at slå katten af tønden, og længe før, havde vi travlt med at lave fastelavnsdragter. Ditlev Hansen gav tønde, kroner og gaver, mens købmand Thomsen fyldte tøndene med æbler, appelsiner og slik. Bagefter fik vi allesammen kakao og boller, som min mor havde lavet, men som blev indtaget i fastrenes stuer. Hvert år skete det samme: Robert, Krygers ældste dreng, var sinke og kunne ikke holde måde. Han drak den ene kop kakao efter den

NYT NYT NYT NYT NYT NYT NYT NYT

Svingelport –historien om Helsingørs gamle hovedindgang

Museumsinspektør Lars Bjørn Madsen fortæller her historien bag den nyligt indviede Simon Spies Plads. Vi hører første gang om Svingelport i året 1562 og i 1685 får vi de første nærmere beskrivelser om byens gamle port, der på det tidspunkt er rådden og nedfalden. Man kan i bogen for første gang læse om det spændende projekt "Entréen"; en fornem afslutning af Kongevejen i Helsingør. Læs også om den gamle slagterstiftelse, ved hvilken Wienerbarnet blev henrettet under Anden Verdenskrig, og hvor Simon Spies' mormor en tid lang boede. Bogen slutter med en beskrivelse af kunstneren Peter Lunding og hans spændende vandkunst på pladsen. Bogen er på 64 sider og rigt illustreret, bl.a. med mange ikke tidligere publicerede billeder og kort.

Pris uindb. kun kr. 52,-.

Historiske huse i Helsingør

Museet har været så heldig at erhverve det meget begrænsede restoplæg af Nationalmuseets berømte værk fra 1973, hvori beskrives alle de bevaringsværdige huse i Helsingørs gamle bydel.

Hver beskrivelse ledsages af en ejerliste og et fotografi af bygningen.

Bogen, der er på 240 sider og forsynet med flere bykort i farver, har længe været udsolgt i butikkerne og handles derfor til høje priser antikvarisk.

Pris uindb. kun kr. 100,-.

anden og spiste et tilsvarende antal boller. Når han forlod bordet, kastede han op hele vejen ad den lange gang, og hvert år måtte min mor rense op efter ham. »Jeg skulle også ha' holdt øje med ham«, sagde hun - også hvert år! I gården var der to træer, en ahorn og en lind. Ahornen er for længst fældet, men linden står der stadig. Den var samlingspunkt for alle os børn, ja, også ofte for de voksne. Vi har begravet mange fugleunger og salamandere ved dens fod.

Vi pyntede op med sten og blomster. Så snart vejret var til det, fik vi vore mødre til at smøre madpakker til os, som vi nød under linden.

Jeg går tit op i mit gamle barndomshjem og nyder en fadøl i »Anno 1880«s gårdhave. Jeg ser op til 1. salen, hvor jeg boede og til stueetagen, hvor jeg blev født, men mest er jeg fascineret af den gamle lind, som stadigvæk er smuk, og som rummer så mange minder.

Et par ord om kvarteret ved Svingelport som jeg husker det

af Grete Tvedberg

Mandag den 14. juni 1993, blev den af Simon Spies Fonden sponsorerede plads ved Svingelport indviet under pomp og pragt. I samme anledning har Simon Spies Fonden udgivet en bog om Svingelports historie, hvor også den ny plads og vandkunst har fået passende omtale. Bogen, der er skrevet af Lars Bjørn Madsen, benytter blandt mange kilder ovenstående forfatter Grete Tvedberg, født Rønne. Hun har boet i Svingelport og husker mangt og meget fra sin barndom her. Vi har fået lov at bringe nedenstående lille artikel, som et fint supplement til bogen.

Mine forældre boede først på Kongevejen 3 under Nanckes, der var lærer på Latin-skolen. Her blev jeg født. Da »Ford-Comp.« rykkede ind, flyttede vi til en anden lejlighed i samme ejendom. Ved siden af boede slagtermester Colding, og ovenover fisker Seifert. Jeg husker, at vi aldrig, heller ikke under krigen, manglede mad, takket være godt naboskab. Overfor i det store hus havde pastor Kiørboe sin bolig

og sit kontor; han var en lille gullig og vis-sen person, men iøvrigt meget rar. Mine brødre legede med hans barnebarn Frank Fog, og ind imellem blev jeg også slæbt med. Bl.a. når de spillede teater på loftet over vaskehuset, hvor jeg skulle være Ag-nethe i Elverhøj. Og da jeg ikke kunne læ-re de nødvendige replikker, fik jeg et skilt på maven i en snor om halsen med navn på, og så sagde drengene iøvrigt, hvad der skulle siges.

I præstens have stod lænet op ad hegnet de store gamle møllesten fra møllerne, der havde været i området før i tiden. Fra Her-luf Trollesvej udgik dengang de store flot-te optog med de mange flotte faner. Jeg erindrer, at vi har fulgt hele vejen med ud ad den dengang støvede Gl. Hellebækvej op til Kongens Have, hvor der så var op-stillet telte og boder. Om vinteren med megen sne og ikke ret mange biler, kørte de dristige drenge oppe fra den gamle ba-negård ned ad Herluf Trollesvej ud på Kongevejen, og så gjaldt det om ikke at ramme pælene ved Stenstræde, så turen

Svingelport 9-11 fotograferet omkring århundredeskiftet.

kunne ende sikkert og godt nede i Svingelport. Det var selvfølgelig strengt forbudt!

Midt i tyerne flyttede vi til Svingelport 9c og beboede den sidste halvdel af huset. Mor var fortvivlet, for det var et faldefærdigt hus; men til gengæld havde vi fået mere plads. Der var jernbane på den ene side og slagtehus på den anden og dermed masser af tumleplads. Dyrslægen havde to børn på vor alder, og opsynsmanden en søn; så tilsammen med Børge Seiffert og nogle andre fra omegnen, var vi en gruppe, der legede vældig godt sammen. Bag slagtehuset var et kølevandsbassin, hvor vi kunne søsætte vore hjemmelavede skibe. På skrænterne og igennem selve slagtehuset gik den vilde jagt om søndagen. Oppe på høloftet skulle vi passe på den åbne lugge ned til staldene. Dyrslægen var meget larme; han havde ligesom frøknerne Madelung, der boede i stueetagen, en stor have, hvor vi frit kunne tage æbler. Der var en stor gårdsplads, udmærket til cirkus; arenaen lagt pænt af mursten. En overgang stod såmænd en svæveflyver; åh hvor

spændende. Om aftenen, når slagterne afleverede deres varer til kølehuset, som var stort, og hvor det gjaldt om ikke at blive låst inde om natten i kulden, kunne der mange gange vanke røde pølser, hvis man hjalp lidt til. På plankeværket ud mod Kongevejen, havde slagterne tømret en lille platform og bænk, så man kunne følge godt med i optogene fra H. Trollesvej.

I nr. 9a boede Petroleumskusken sammen med sin datter og svigersøn. Han var stor og mægtig, når han tronede dér højt oppe på vognen over sine prægtige heste, som blev opstaldede i en bygning mellem kontorbygningen og vore huse. Han var så nænsom overfor sine dyr. Der var hyggeligt i hans stald, og det imponerede mig at se den store mand kæle med sine katte og ovenikøbet skænke dem rigtig fløde af exportflasker. A propos katte; jeg blev også vild med disse dyr og prøvede at tæmme nogle af dem. Der var især en stor rød hankat, som fulgte mig til skole og sad og ventede på mig om eftermiddagen. Indtil dyrslægen fortalte mig, at de var arbejdsdyr, der skulle tage rotter og mus på slagtehuset og bestemt ikke var kæledyr.

I Hans Dyrslæge's værelse oppe på kvisten i nr. 6, holdt vi møder med oplæsning og sang; især »I alle de Riger og Lande« for fuld hals. Når vi havde gæster, foregik både ankomst og afgang altid i gåsegang på de dér brede kantsten, fordi det dengang næsten var umuligt at gå på de toppede fortove. Senere blev der lagt asfalt på gaden; Falk rykkede ind, og Kaptajn Krieger kom om morgenen i fuld uniform og gjorde stram honnør, når vi sagde »God Morgen« til ham.

Ak ja, jeg kunne blive ved i timevis; når vi gamle mødes, er det altid med Svingelport på læberne.

Nogle gode Huusraad

v. Annette
Aagaard

Nedenstående medicinske husråd er i sit ubehjælpsomme sprog skrevet af Ingel Jensen fra Hornbæk, som var indkaldt som sygepasser på lasaretskibet »Rolf Krake« i 1870. Han var snedker af profession og havde hustru og lille søn hjemme i Hornbæk, hvor de boede i »Kahytten« på Vestre Stejleplads. Der findes bevaret 14 breve fra ham til hustruen i den periode. Han døde i 1872, mens hustruen levede helt til 1921. De fik to børn; sønnens efterkommere lever stadig i Hornbæk.

Til Knyster eller Skaarne Saar eller Byller, som ere fuld udtrukne er Charbol-Vand et ypperlig Læge-Middel. Det til laves med en Deel Charbol Glyseriin og 6 Deele Vand. Eller som man selv vil have det stærkt nok, til for Skelligt Brug. Ligeledes er Charbol Ollie et gaat Midel til at op Ætse et Saar med, som har taget Information, men som haver flyt længere. Naar Saaret er Badet et Par Gange med Olien, saa at Saaret begynder at blive Rødt i Saar-Randen, maa man straks holde op med det, og begynte at bruge Vandet igen, eller lække Saarsalve paa, eller ogsaa Mælke lunket Vand som Bade-Vand. Maa Charbol-Vand bruges, saa skal Kluden eller Charpien, som man vil bruge, dyppes i Vandet og lækkes paa Saaret, og uden om det paalagte, skal der lækkes et Stykke Gutter Pærkapapiir, som skal gaat forbindes med Liim eller Hæfte Plaster; ligeledes skal som Omslag behandles og, Charbololie, Chloriform er gaat at bruge for Tandpiine og Ørepiine, dog ikke for meget af det, for det er meget skarpt. Chreusot er ogsaa

gaat; Chloroformolie og Oppedilde er gaat at gnide med for Værk og Gigt; for Halspiine bruges Alunvand til at goule Halsen med opløst Helvedessteens Vand til at pænse Halsen med, og uden om bruges lunket Vands Omslag med Gutter Pærkapapiir om og et Stykke Floncl uden om det igen, fordi at Varmen skal blive ved den. For tykke op Høvent Been bades med Koltvand og Gutterpærkapapiir om og holdes i Stilhed. For ont for Brystet bruges Lakrismixtur, 3 Spiiseskeder fulde om Dagen. For Hovedpiine bruges Kinipulver, og for Koliksmærter bruges Sodapulver, og for Feber Kjølende Pulver. Alt tages 2 Gange daglig. Af Hæfte Plaster faas Engelsk Wit og Sort; Gult Svenskt som er gaat for at faa Loft i Næsen naar den er tilstoppet og hudensløs skal der Sprøites med lunket Vand og Charbolvand, men dog forsigtig.

Ordliste:

Guttaperkapapir: Udvalset Guttaperka (Organisk materiale) som bruges til forbindelse af sår og til at holde omslag fugtige.

Charpi: Linned som før i tiden benyttedes som forbindstof.

Plaster: blev før i tiden lavet på apotekerne og bestod for engelsk hæfteplasters vedkommende af silketøj, som på den ene side var bestrøget med opløst husblas i vand, hvortil var tilsat alkohol og lidt glycerin. På den modsatte side var strøget fortyndet benzoëtinktur. Man opbevarede det rullet på en stang eller lagt mellem bladene af en stor bog.

Karbolvand: Opløsning af 2-5% karbolsyre i vand. Anvendes til rensning af sår og desinfektion af hænder og instrumenter. Karbolsyre kaldes også fenol og er ret giftig. **Kreosol** hører til samme produkt og er deinficerende.

En herlig skitse af Helsingør Havn

Denne skitse er tegnet af en ubekendt kunstner i 1890. Tegningen er en blandt mange Helsingør-motiver i en privatejet skitsebog, som museet har fået lov til at affotografere. Hvis nogle af læserne skulle kunne genkende stregen og dermed identificere kunstneren, hører museet og ejeren gerne fra vedkommende. Man ser havnen mod syd, og en trist kendsgerning er det, at alle bygninger på billedet i dag er nedrevet. Nyest er bygningen med den urprydede fronton midt i billedet, som opførtes i 1844 for havnevæsenet efter tegninger af hofbygmester Jørgen Hansen Koch. Ved siden af denne ligger toldvæsenets lille frilagerbygning med toldvisitationslokaler. Den i 1864 opførte mur med port ind til frilagerlokalerne forbinder det lille pakhuis med det store pakhuis, som er næste bygning i rækken. Dette mægtige bygningsværk opførtes sammen med Helsingør Toldkammer (som kun anes som en mørk klat til højre for pakhuset) i årene 1784-86 efter tegninger af hofbygmester Christian Joseph Zuber. Yderst til højre ser man en del af den store bygning, som kaldtes

»Skibet«. Den var opført i 1830 for brygger Chr. Jeppesen; han der i 1840 solgte sit hæderkronede bryggeri til Carl Wiibrøe. Det var nu ikke her Jeppesens bryggeri lå, men derimod hotel og restaurant Skibet. Alt om toldkammeret og havnen kan læses i bogen *Helsingør Toldkammer* af Lars Bjørn Madsen, eller i *Den Sejlede Bro*, skrevet af Kenno Pedersen m. fl. Begge bøger kan købes på Helsingør By-museum.

LBM

Lille fotografi af havnen fra samme tidspunkt som tegningen.

1943

-50 år efter
**Foredragsrække
på
Marienlyst Slot**

Tirsdag den 31. august 1993, kl. 19.30:

Hans Kirchhoff: Augustoprøret 1943

Universitetslektor Hans Kirchhoff, Espergærde, arbejder specielt med besættelsestidens historie. I sin disputats »Augustoprøret 1943«, behandlede han hovedlinierne i besættelsesforholdet fra sommeren 1942 til september 1943 med tyngdepunktet i strejke- og uro-bevægelsen sommeren 1943.

Tirsdag den 21. september 1993, kl. 19.30:

Henrik A. Bengtsen: Helsingør under besættelsen.

Henrik A. Bengtsen, Espergærde, er historiker og skrev speciale om modstandsorganisationerne i Helsingør. Han har skrevet flere bidrag til Helsingør Bymuseums årbøger, bl.a. om modstandskampen i Helsingør.

Tirsdag den 5. oktober 1993, kl. 19.30:

Christian Tortzen: Jødetransporterne i oktober 1943.

Christian Tortzen udsendte i 1970 som lektor ved Frederiksborg Statsskole bogen »Gilleleje Oktober 1943«. Siden 1972 har han været docent på Roskilde Universitetscenter. Han udgav i 1983 disputatsen »Søfolk og Skibe 1939-1945« og arbejder i øjeblikket med den danske handelsflådes historie 1945-1950.

Tirsdag den 26. oktober 1993, kl. 19.30:

Leif Larsen: Kommunisterne - hvorfor sad de i Horserød?

Leif Larsen udgav i 1981 bogen om BO-PA. Han har skrevet kronikker og artikler om besættelsen og har specielt deltaget i debatten om adgangen til arkiverne. Leif Larsen udsender til oktober en bog, der har arbejstitlen »600 politiske fanger«. Her benytter han bl.a. den adgang, han som journalist har fået til arkivmateriale om kommunisterne. Leif Larsen er søn af Eigil Larsen, der sad interneret i Horserøddlejren, indtil han flygtede i sommeren 1942 i en tunnel. Eigil Larsen stod bl.a. bag den første togsabotage i Danmark.

Entré kr. 20,- pr. foredrag.

MUSEUMSNOTER

Registeret til Galschiøt

Det i sidste nummer omtalte register til M. Galschiøts bog, Helsingør omkring Midten af forrige Aarhundrede, er endnu ikke færdigt. Det har nemlig vist sig, at være et større arbejde end forventet; til gengæld bliver det, især takket være museets medarbejdere Annette Aagaard og Jonna Gustafsson, et særdeles grundigt udarbejdet register med fyldige personalhistoriske oplysninger. Interesserede kan dog forvente at kunne købe registeret på museet i løbet af sensommeren 1993.

Arkæologi på sofabordet

Museumsinspektør Lars Bjørn Madsen er just hjemkommet fra en tur til USA. På en flyvetur med USAir til Atlanta, tilbød flyselskabet via et tykt katalog sine passagerer alverdens ting, som vel kun amerikanere kunne finde på at købe. Blandt de mange besynderlige gaveideer var således følgende lille pakke for enhver historisk interesseret passager: »You'll Dig This Archeology Kit«. Beskrivelsen lyder, oversat til dansk: »Restaurér Deres egen Græske vase med dette geniale sæt, som gør Dem til arkæolog. Efter en omhyggelig udgravning af potteskårene, som findes i den i pakken indlagte lerklump, er De klar til at gensemler denne kopi af en 2300 år gammel vase med fine tegninger af Eros, kærlighedsuden. Lim og andre hjælpemidler

er vedlagt. Kan også fås med en vase fra Pompeji. Kun \$ 29.95«.

Her er måske metoden til at få ryddet ud i de tusinder af potteskår, som vi har liggende på vore magasiner fra diverse udgravninger!

Ophelia Kilde og Rakkerrenden

Dette herlige sted lidt nord for Marienlyst vil i nær fremtid blive sat i stand af Helsingør Kommune. Helsingør Kommunes Museer bidrager med de historiske oplysninger til grund for restaureringen af Ophelia Kilde. Hvis nogle af vore læsere skulle have erindring om denne og kan bidrage med nærmere oplysninger, må de endelig henvende sig til museet.

Bøger

Museumsbutikken i Bymuseet, Sct. Annagade 36, har det mest righoldige udvalg i lokalhistoriske bøger, både de sidste nye, og bøger, der forlængst er udsolgt andre steder.

Åben 12-16 alle ugens dage!